

ISRAEL-EU BUSINESS INFORMATION SHEET

גיליון רביעי של העלון

יחסי ישראל האיחוד האירופי

מנכ"ל האוצר ייצג ישראל בדיונים על הליברליזציה בשירותים

מנכ"ל משרד האוצר, יוסי בכר, יעמוד בראש המשלחת הישראלית למפגש של שרי התעשייה והמסחר ממדינות אגן הים התיכון שיערך האיחוד האירופי במארקש במרוקו. המפגש הזה יתקיים ב-24 במארס.

בכר נקבע לעמוד בראש המשלחת הישראלית בתוקף העובדה שלא אהוד אולמרט, מ"מ ראש הממשלה ושר האוצר והתעשייה והמסחר, ולא שרים אחרים מוכנים לצאת למפגש במרוקו בשל הבחירות הקרובות. שום שר לא רוצה להיות בחו"ל יום לפני הבחירות או אף ביום הבחירות.

במהלך הכנס הזה, תהיה הכרזה של פתיחת המו"מ של האיחוד האירופי ומדינות אגן הים התיכון על ליברליזציה בשירותים ובסחר. נראה, כי בשלב ראשון יתקיימו הדיונים בין האיחוד האירופי לישראל ולמרוקו. האירופים רוצים לקבוע לוח זמנים לסבב הדיונים הזה, אבל לא ברור אם תהיה הסכמה של הממשלות באזור לדרישה זו.

במשרדי הממשלה מתקיימים כבר התייעצויות לקראת המפגש במארקש כדי שהמשלחת הישראלית תגיע עם הצעותיה בכמה מהנושאים המרכזיים שיעלו במהלך המו"מ בין האיחוד האירופי לישראל. בין היתר, התקיימה התייעצות ברשות לניירות ערך לגבש את הצעותיה ביחס לליברליזציה בשירותים הפיננסיים. במקביל, גם אגף שוק ההון והביטוח באוצר יגבש הצעותיו לסבב הדיונים.

גם במארס תתכנס הוועדה המשותפת של ישראל והאיחוד האירופי המטפלת בחקלאות. במפגש, אשר יתקיים בירושלים, מתכוונים נציגי האיחוד האירופי לדרוש הסרת החסמים וההגבלות על היבוא החקלאי מאירופה לישראל. האירופים רוצים להגדיל את היצוא של מוצרים חקלאיים לישראל בשנים הקרובות.

במשרדי הממשלה מצפים שנציבות האיחוד האירופי תעביר טיוטא של הצעותיה ביחס למו"מ על הליברליזציה בשירותים ובמסחר. קבלת המסמך הזה יסייע בגיבוש העמדות בשורה של התייעצויות בין משרדי הממשלה.

גדל היבוא מאירופה - קיפאון ביצוא הישראלי

נתוני סחר החוץ של ישראל בחודשים האחרונים מראה על מגמה, שלפיה גדל היבוא ממדינות האיחוד האירופי לישראל, בעוד שהיצוא מישראל לאירופה נשאר קפוא.

לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ייבוא הסחורות ממדינות האיחוד האירופי בחודשים נובמבר-ינואר עלה בשיעור של 6%. אולם היצוא הישראלי למדינות אלה נשאר ללא שינוי. המפעלים הישראליים לא הצליחו להגדיל את היצוא לשוק האירופי, למרות הרחבתו.

התוצאה היא שנמשך הגירעון בסחר עם מדינות אירופה. בינואר נרשם גירעון גדול של 502 מיליון דולר בסחר עם מדינות האיחוד האירופי.

בינואר הסתכם היבוא לישראל של הסחורות ללא יהלומים ב-3.3 מיליארד דולר: 39% ממדינות האיחוד האירופי, 19% ממדינות אסיה, 13% מארצות אסיה, 13% מארה"ב והשאר מיתר מדינות העולם. ואילו יצוא הסחורות ללא יהלומים הסתכם ב-2.2 מיליארד דולר: 37% ממדינות האיחוד האירופי, 29% לארה"ב, 13% לארצות אסיה, והשאר ליתר העולם.

הבנק האירופי להשקעות מתחיל לתת הלוואות למפעלים קטנים ובינוניים בישראל

הבנק האירופי להשקעות (EIB) מבצע שלב ראשון של כניסה מחדש לפעילות בארץ. דירקטוריון הבנק אישר קו אשראי בסכום של 75 מיליון יורו למתן הלוואות למפעלים קטנים ובינוניים בישראל. הלוואות יינתנו באמצעות בנק הפועלים, כאשר הריבית תיקבע בעיתוי מתן הלוואה על פי רמת הריבית במשק.

הממונה על מדינות אגן הים תיכון בבנק האירופי להשקעות, ג'יין מקפרסון, מסרה שבכוונת הבנק לבצע התקשרויות עם בנקים נוספים ויעמיד לרשותם קווי אשראי. הכוונה היא שהבנק האירופי יהיה שותף בעסקות הקצאת אשראי לחברות של בנק הפועלים.

הבנק האירופי להשקעות מתכוון להיכנס למימון פרויקטים של תשתיות. מקפרסון ציינה, שהבנק ייקח סיכון מלא בפרוייקטי התשתית בישראל, כפי שנעשה במדינות האיחוד האירופי. מכאן, הפרוייקטים האלה יקבלו מימון בתנאים מיטביים.

על פי הסיכום עם החשב הכללי באוצר, ירון זליכה, EIB ישתתף במימון כמה מהפרוייקטים החשובים בתחום התשתיות. הבנק רוצה להיות בקונסורציומים שיממנו את הפרוייקטים הבאים: הרכבת הקלה של תל-אביב, מתקן ההתפלה בחדרה וכביש הרוחב 531 שיקשר בין כביש חוצה ישראל לבין כביש החוף. השתתפות הבנק האירופי כגורם מממן ומוביל פתוחה לכל מגישי הצעות, אבל הבנק רשאי להצטרף רק לזוכה במכרז. הבנק האירופי יעביר הצעות המימון לגורמים שיתמודדו במכרזים אלה.

מקפרסון מסרה, ש-EIB מעוניין להשתתף במימון פרויקטים אזוריים עם המדינות השכנות. הפרוייקטים האלה הם:רכבת העמק מחיפה לאירביד בירדן, הקמת רשת חשמל לשטחים, וצינור הגז ממצרים לישראל.

בעוד שיש התקדמות בתוכניות אלה, בינתיים הבנק האירופי להשקעות לא יוכל לבצע תוכניתו להנפיק אג"ח שלו בבורסת ת"א. העיכוב נובע מאי אישור תיקון חוק הערבויות ע"י הכנסת. בבנק מצפים, שלאחר הבחירות לכנסת, יאושר תיקון החוק.

מה מתבשל בבריטלי?

לחץ על טורקיה להכיר קפריסין

האיחוד האירופי מגביר את לחצו על טורקיה להכיר בקפריסין. הדרישה היא שטורקיה תכיר בקפריסין עד סוף 2006.

ממשלת קפריסין פנתה לקאנצלר האוסטרי, וולפגנג שוסל, הנשיא התורן של האיחוד האירופי, לפעול להשגת הכרה טורקית בקפריסין. זאת על רקע הדיונים המתנהלים על צירוף טורקיה לאיחוד האירופי.

אולם טורקיה גורסת, כי הכרה בקפריסין לא נכלל בתנאים של קבלתה לאיחוד האירופי, ואין זה אתי להעלות נושא זה ע"י האיחוד האירופי. אבל בבריטלי מקווים כי יוכלו להתקדם בטיפול בסכסוך הזה אשר הוחרף באחרונה. זאת לאחר שהטורקים לא התירו לאניה קפריסאית לעגון בנמל טורקי.

בעקבות התקרית הזו, איימה קפריסין להשתמש בזכות הטו שלה למנוע את תחילת המו"מ על קבלת טורקיה כחברה לאיחוד האירופי. לכן, ראשי האיחוד האירופי פועלים למציאת הסדר עם טורקיה.

איסלנד רוצה להיות חברה באיחוד האירופי לפני 2015

איסלנד רוצה להיות חברה באיחוד האירופי לשנת 2015. כיום איסלנד חברה באזור הכלכלי האירופי (EEA) הכולל את שווייץ, נורבגיה וליכטנשטיין.

עד כה עמדת המפלגה הליברלית, השלטת בממשלת איסלנד, הייתה כנגד הצטרפות לאיחוד האירופי. אולם ראש הממשלה של איסלנד, האלדור אסגריוסון, שינה עמדתו ומוכן להתחיל בהכנות להצטרפות לאיחוד האירופי.

הבעיה שמנעה מאיסלנד עד כה את ההצטרפות לאיחוד האירופי הייתה ההגנה על זכויות הדייג, המהווה את מקור הפרנסה העיקרי של איסלנד. הממשלה והמפלגה הליברלית מינו כל אחד וועדה של מומחים לבחון את הסוגיה הזו. הוועדות האלה צפויות להגיש את ההמלצות בתחילת 2007 ואז יתחיל הדיון האמיתי באיסלנד ביחס להצטרפות לאיחוד האירופי.

ראש ממשלת איסלנד הבהיר כי אחד הגורמים שישפיעו על ההצטרפות לאיחוד האירופי הוא סוגיית אזור היורו. איסלנד סובלת ממטבע חזק, הכתר, כנגד הדולר והיורו, אשר מקשה על יצוא הדייג. אם שבדיה, דנמרק ובריטניה יצטרפו לאזור היורו, יהיה לזה משקל בגיבוש עמדת איסלנד בסוגיית ההצטרפות לאיחוד האירופי.

מה קורה באיחוד?

מוקמת קרן למפוטרים של קורבנות הגלובליזציה

נציבות האיחוד האירופי מקימה קרן למפוטרים של מפעלים שהם קורבנות הגלובליזציה. הקצאת הכספים לקרן החדשה כבר כלולים בתקציב האיחוד האירופי לשנים 2013-2007.

הקרן החדשה נועדה לסייע למפוטרים, בדומה לקרן הקיימת באיחוד האירופי העוזרת לאזורים הנפגעים באסונות טבע. הכוונה שהקרן החדשה תשחרר כספים כדי לסייע למפוטרים בהליכים מהירים, ללא חסמים בירוקרטיים, כדי לעזור למפוטרים לעבור קורסי הכשרה כדי שיקלטו בסקטורים עם פוטנציאל צמיחה גבוהה בעתיד.

על פי ההליכים שנקבעים, מדינה חברה באיחוד תוכל לפנות לקרן כדי לקבל סיוע כספי, תוך מתן הסבר מדוע בוצעו הפיטורים ההמוניים. ההחלטה על מתן הסיוע הכספי המבוקש, יצטרך לקבל את האישור של מועצת השרים והפרלמנט של האיחוד האירופי. מבטיחים כי הליכי האישור יהיו מהירים, במידה שיוצגו נימוקים משכנעים של מתן הכספים להכשרתם מחדש של המפוטרים.

נשיאת לטביה: ספק את נצטרף לגוש היורו ב-2007

נשיאת לטביה, ד"ר ויירא ויקה-פריברגה, אמרה במהלך ביקורה בארץ, כי ספק אם לטביה תוכל להצטרף לגוש היורו בינואר 2008 כפי שתוכנן. העיכוב נובע משיעור האינפלציה בלטביה, הגבוה מהקריטריונים של גוש היורו.

נשיאת לטביה הביעה דאגה מהעיכוב הזה. היא רוצה לקדם את הצטרפות ארצה לגוש היורו, במיוחד כאשר מדינות בלטיות נוספות נמצאות במסלול ההצטרפות לגוש הזה. היא מוסיפה, כי נגיד הבנק המרכזי של ארצה נפגש כאן עם נגיד בנק ישראל, סטנלי פישר, כדי לקבל את עצותיו כיצד להתמודד עם בעיית האינפלציה. היא מקווה שהייעוץ של פישר יסייע ללטביה, כך שתצליח להוריד את שיעור האינפלציה מתחת ל-3% בשנה.

במהלך הכנס השנתי של הפורום הכלכלי העולמי בדאבוס תקפה נשיאת לטביה את הניפוח של מנגנון נציבות האיחוד האירופי לאחר הצטרפות 10 מדינות נוספות לאיחוד. היא סבורה שהנציבות חייבת להתנהל במתכונת שהייתה כאשר האיחוד האירופי מנה 15 מדינות כדי שיהיה יעיל ואפקטיבי בקבלת החלטות דרושות בנושאים הנמצאים על הפרק.

הפרלמנט האירופי אישר ליברליזציה של השירותים

הפרלמנט האירופי אישר בקריאה ראשונה את הליברליזציה בתעשיית השירותים באירופה. אולם החוק שאושר היה בגרסה מרוככת, תוך השמטת סעיפים מהותיים. גם החוק החדש לא כולל חלק מענפי השירותים.

ההצבעה על הצעת החוק הייתה מלווה במאבק חריף בין תומכי הליברליזציה לבין חסידי הפרוטקציוניזם המקומי והאיגודים המקצועיים. התומכים בליברליזציה טענו, כי המהלך הזה יסייע להגברת קצב של ההתאוששות הכלכלית האירופית. אבל טיעונם לא עזר למנוע הוצאת סעיפים מסוימים מהצעת החוק.

ההצעה המקורית של חוק הליברליזציה של השירותים שהוגש ע"י נציבות האיחוד האירופי בשנת 2004 נועד להסיר את החסמים הלאומיים בתחום השירותים. המהלך המוצע הזה נועד לאפשר לחברות למכור שירותים ברחבי האיחוד האירופי בהתאם לחוקים והתקנות התקפים במדינה שבה רשומה החברה. אולם הסעיף הזה של "מדינת מקור" הושמטה בהצעת החוק שהוגשה להצבעה בפרלמנט ע"י סעיף הקובע שמדינות חברות באיחוד האירופי חייבות לחברות זרות לפעול. השינוי המהותי נעשה לפי דרישת אנשי האיגודים המקצועיים, שטענו כי הסעיף במקור היה מאפשר לחברה ממדינה ענייה יחסית להביא למדינה עשירה את השיטות המנוגדות לזכויות העובדים או הגנת הסביבה. כך למשל, חברות מגרמניה היו נתקלים בתחרות של תאגידים מפולין שבה יש פחות הטבות שכר וחובות מוטלות על המעסיקים.

גם הואנק בשלב זה פטור מהחוק החדש לשירותים הבאים: טיפול רפואי, הימורים, שירותי רווחה כטיפול בקשישים ונכים, תחבורה ציבורית כולל נמלי ים, חברות אבטחה, חברות כוח אדם המספקות עובדים במשרות זמניות ועוד.

אנשי הסקטור העסקי תקפו את הנוסחה המרוככת של החוק. הם טוענים כי הנוסחה המרוככת תאפשר למדינות החברות להימנע מליברליזציה מהותית אם ירצו בזה. המצב הזה יוביל לגל פניות לבית המשפט האירופי שיצטרך לתת פרשנויות לחוק הזה. ואילו אנשי האיגודים המקצועיים בירכו על הנוסח הזה המאפשר פתיחת שוק האירופים, אבל יחד עם זאת מגן על המודל החברתי האירופי.

המייסדות מקימות שוק אחיד לחשמל

המדינות המייסדות של האיחוד האירופי מקיימות דיונים על הקמת שוק חשמל אחיד. הכוונה היא ליצור קשר בין רשתות החשמל של צרפת, גרמניה, הולנד, לוקסמבורג ובלגיה.

הדיונים מתנהלים בין שרי האנרגיה של חמש המדינות האלה. עד כה הדיונים התמקדו בצדדים הטכניים של יצירת הקשר בין מערכות החשמל. מוצע להגיע לשיתוף פעולה גם בתחומי הנפט והגז. המטרה היא שהמהלך הזה יהיה חלק ממדיניות האנרגיה של האיחוד האירופי בשנים הקרובות. המעורבים לדיונים האלה, הבהירו כי גם מדינות אחרות באיחוד האירופי יכולות להצטרף למועדון החדש הזה.

האיחוד האירופי הטיל מכסי מגן על נעלים מסין ווייטנאם

האיחוד האירופי החליט לפעול להצפת השוק האירופי בנעלי עור מסין. נציבות האיחוד הטילה מכסי מגן על יבוא נעלים גדולות מסין בשיעור של 19.4% ומכסי מגן בשיעור של 16.8% על יבוא נעלים מווייטנאם.

הטלת מכסי המגן נעשה לאחר חקירה שנעשתה ע"י נציבות האיחוד האירופי. היא העלתה עדויות על התערבות המדינה בתעשיית הנעלים ועידוד מחירי הצפה ע"י ממשלות סין ווייטנאם. בבריסל מעריכים שמחירי ההיצף גרמו לפיטורים 4,000 עובדים בתעשיית הנעלים מאז שנת 2001. ניתן פטור ממכסי המגן לנעלי ספורט כי הייצור באירופה אינו מספק את הביקוש.

הנציב לענייני סחר, פיטר מנדלסון, אינו שותף להערכות כי המהלך הזה יגרום לעלית מחירי הנעלים מסין בשיעור ניכר. הוא גם דוחה את ההערכה שעלית המחירים תהיה בשיעור של 20%. כדי לא לפגוע בסוחרים נעלים באירופה שהזמנות הנעלים נמצאות בדרך מסין ווייטנאם, העלאת המחירים תהיה מדורגת. ההתייקרות על נעלים מסין תהיה בתחילה בשיעור של 4.8% מ-7 באפריל.

קרנות סיוע ינוצלו למימון המאבק בטרור

בנציבות האיחוד האירופי מכינים הצעה לשנות את מדיניות קרנות סיוע למדינות כדי שינוצלו למאבק בטרור. הדבר נעשה לאחר שהובהר כי האיחוד האירופי חייב להפריד את הכספים המיועדים לסייע למדינות במלחמה מהטרור מקרנות סיוע.

במהלך טיפול בבקשות להפנות כספים למאבק בטרור לכמה מדינות הובהר, שלא ניתן להשתמש בכסף המיועד למאבק בעוני למטרות אחרות, כמלחמה בטרור. נדרש להקצות כספים אחרים למימון נושא המלחמה בטרור. גם בפרלמנט האירופי נשמעה ביקורת על דרך הקצאת כספים למלחמה בטרור, במסגרת סיוע למדינות אחרות.

עתה בוחנים באיחוד האירופי כיצד ניתן להקצות כספים למלחמה בטרור במסגרת קרנות סיוע. בודקים את ההיבטים המשפטיים כדי למצוא הסדר מתאים.

הרחבת האיחוד האירופי

בכיר בנציבות: דרוש פסק זמן לבחון ההרחבה

מנהל האגף ליחסי חוץ בנציבות האיחוד האירופי, אנקו לאנדבורו, אמר כי דעת הקהל וגורמים פוליטיים מחזיקים בדעה שדרוש פסק זמן בהרחבת האיחוד האירופי כדי לגבש עמדה איך בונים את הגוש האירופי. הוא הוסיף, כי מדיניות השכנות הטובה של האיחוד האירופי אינה אלטרנטיבה טובה.

הבכיר בנציבות ציין, כי יש לבחון אם יש להעמיק את הקשרים בין מדינות האיחוד או לצרף מדינות נוספות. הוא עצמו בדעה אישית כי יש להתרכז בשלב זה בהעמקת הקשרים בין מדינות האיחוד.

בסמינר שהתקיים בבריסל, הבהיר לאנדבורו כי גם אם יחליטו על פסק זמן, יש למלא ההתחייבויות כלפי רומניה ובולגריה על צירופם לאיחוד. גם יש להמשיך במו"מ עם קרואטיה וטורקיה. אולם הדגיש, כי יש להתייחס ברצינות לאזרחים בצרפת ובהולנד ובמדינות אחרות. המסר של האזרחים האלה, ציין הבכיר בנציבות, שאינם רוצים את הגוש האירופי שמוקם ע"י הנציבות. הוא הוסיף, כי יש דעות רדיקאליות ביחס לעתיד אירופה ברמה הממשלתית.

מנהל האגף ליחסי חוץ אמר כי "כיום לא ניתן לקבוע את צורת שיתוף הפעולה בעתיד עם מדינות שאינן רוצות או לא יכולות להצטרף לאיחוד האירופי, כי לא החלטנו עדיין איזה איחוד אירופי אנו רוצים". האם אנו באמת רוצים, צעד אחר צעד, להקים איחוד פוליטי או לא?

דעת קהל יכולה לעכב צירוף רומניה ובולגריה לאיחוד האירופי

גורמים באיחוד האירופי מעריכים, כי צרפת והולנד יצטרכו להתחשב בדעת הקהל ולעכב בשנה את צירוף רומניה ובולגריה לאיחוד האירופי. הערכתם, כי דעת הקהל תהיה גורם בטיפול בבקשות שתי המדינות להצטרפות לאיחוד האירופי.

בנציבות האיחוד האירופי כבר הבהירו, שאם שתי המדינות האלה לא ישלימו רפורמות לצמצום השחיתות והמערכת המשפטית יהיה עיכוב בשנה בקבלת רומניה ובולגריה לאיחוד האירופי. עד עתה, המועד שנקבע הוא שנת 2007. הנציבות תקבע המלצותיה בעניין זה במהלך חודש מאי.

דעת הקהל בצרפת ובהולנד מסתייגת מהכוונה להרחיב את האיחוד האירופי. זו הסיבה שהרוב בשתי מדינות התנגד להצעת החוקה החדשה של האיחוד האירופי במשאלי דעת הקהל שהיו במהלך השנה שעברה.

אף הפרלמנט הצרפתי קיבל לא מכבר תיקון בחוקה של צרפת. תיקון זה קובע לערוך משאל עם ביחס לצירוף כל מדינה נוספת לאיחוד האירופי, אחרי שיתקבלו רומניה, בולגריה, וקרואטיה לאיחוד האירופי.